

Людмила КРИВЕНКО,
вчителька Іваницької ЗОШ І–ІІІ ст.
Ічнянського р-ну Чернігівської обл.

Задачі з казковим сюжетом у 1 класі

Надзвичайно важливим для сучасного суспільства є розвиток і збагачення культурного та духовного потенціалу дитини, на свідомість якої значний вплив мають казкові персонажі. Саме вони стають для дитини найкращими друзями і порадиниками на початку життєвого шляху. Казка "дорослішає" разом із дитиною.

Казку в навчанні молодших школярів застосовувати можна й потрібно. І увага, і цікавість гарантовані, та й в пам'яті інформація залишиться надовго. А головне – такий процес навчання не тільки зовсім не обтяжливий, а ще й захопливий.

У 1 класі відбувається ознайомлення учнів із задачами. Навчати дітей розв'язувати їх – це означає

встановити зв'язок між даними і невідомими величинами на основі умови задачі, тобто відшукати правильний шлях розв'язання та правильно виконати дії. Текстові задачі ще називають сюжетними. А найзрозуміліший і найдоступніший для дітей — це сюжет казки, яку вони знають з раннього дитинства.

Мене зацікавили казкові задачі для 2 і 3 класів, які склала учителька початкових класів Чернігівської школи № 5 Лавріненко Л.Г. Діти залюбки їх розв'язують. У 1 класі шестирічки хочуть гратися, серйозна робота їх швидко втомлює. От і приходиться на допомогу гра. На основі сюжету відомих дітям казок я склала задачі, аналогічні до задач у підручнику математики для 1 класу М.В.Богдановича. Учням цікавіше розв'язувати казкові задачі. Якщо дозволяє час на уроці, пригадуємо сюжет або уривок казки. Якщо казка невідома, з'являється бажання її прочитати. Так формується інтерес до читання, здійснюється міжпредметний зв'язок. Можна дітям запропонувати скласти подібну задачу за сюжетом іншої казки.

Казка і навчає, і виховує, пам'ять, мислення та увагу розвиває.

Задача № 1. (О.Толстой "Золотий ключик або пригоди Буратіно").

Борода Карабаса Барабаса обмотувалася навколо стовбура і приклеювалася до смоли. Коли борода закінчилась, і Карабас Барабас вперся носом у дерево, Буратіно показав йому довгий язик і побіг до Лебединого озера — шукати Мальвіну і П'єро.

Борода у Карабаса Барабаса була завдовжки 3 м, а коли заплутався нею навколо дерева, Лисиця та Кіт відрізали 2 м борода. Якої довжини стала борода?

Задача № 2. (Шарль Перро "Червона шапочка").

Жила-була в одному селі маленька дівчинка, така гарненька, що краще неї нікого на світі не було. Мати дуже любила її, а Бабуся ще більше.

На день народження подарувала їй Бабуся червону шапочку.

— З якої казки ці рядки?

— Що несла Червона шапочка у кошику до бабусі?

Мама поклала у кошик 7 пиріжків із капустою та 3 пиріжки з вишнями. Скільки всіх пиріжків понесла Червона шапочка до Бабусі?

Задача № 3. (О.Толстой "Золотий ключик або пригоди Буратіно").

Буратіно знайшов 10 золотих монет. За 2 монети він купив Азбуку, а ще за 2 монети — татові Карлу нові черевики. Скільки монет залишилось у Буратіно?

Розв'язати задачу двома способами, використовуючи опорні схеми.

I сп. 1) $\square + \square = ?$

2) $\square - \square = ?$

II сп. $\square - (\square + \square) = ?$

Задача № 4. (Українська народна казка "Курочка Ряба").

Жили-були дід і баба. Була у них курочка Ряба. Знесла курочка яєчко, та не просте, а золоте.

Знесла курочка 5 яєць золотих, а простих — на 4 більше. Скільки простих яєць знесла курочка?

Задача № 5. (Українська народна казка "Лисичка-сестричка та Вовк-панібрат").

Побіг Вовк мершій на річку та до ополонки, та хвіст у ополонку..

— Ловись, — каже, — рибко, велика та все велика! Ловись, рибко, велика та все велика.

А Лисичка спостерігає за Вовчиком та тільки підсміюється. Скинула з дідового воза 4 великих рибини та 3 маленькі, сидить і їсть. Скільки всіх рибин у Лисички?

Задача № 6. (Українська народна казка "Рукавичка").

Ішов дід лісом і загубив рукавичку.

— З якої казки ці рядки? Перелічіть звірят, які поселились у рукавичці.

Було в рукавичці 7 звірів. Коли загавкав пес, 4 звірів утекло. Скільки звірів залишилось у рукавичці?

Задача № 7. (Віршована задача).

Мишка яблучка збирала,
Їх у кошики складала.
В перший кошик 5 поклала,
В другий — на 2 менше впало.
Скільки яблук усіх?
Нумо, дітки, підкажіть.

Задача № 8. (Алан Мілн "Вінні-Пух").

— Сова, — сказав Пух урочисто, — він комусь дуже потрібний.

— Кому?

— Іа. Моєму дорогому другу Іа-Іа. Він ... він дуже любив його.

— Любив його?

— Був прив'язаний до нього, — жалібно сказав Вінні-Пух.

З цими словами він зняв шнурок з крючка і відніс подарю, тобто Іа-Іа, а коли Кристофер Робін прибив хвоста на місце, Іа-Іа став бігати по лісу, розмахуючи хвостом, що у Вінні-Пука залоскотало в усьому тілі і йому довелось скоріше побігти додому і трохи підкріпитись.

Вінні-Пух назбирав собі на зиму 6 л меду. Потім ще приніс 2 л меду. Скільки літрів меду стало у Вінні-Пука?

Задача № 9. (Українська народна казка "Колобок").

Жили собі дід і баба, та такі убогі, що нічого в них нема. От раз дожились вже до того, що не стало у них і хліба – й їсти нічого. Дід і каже:

– Бабусю, піди у хижку, назмітай у засіці борошнця та спечи мені колобок.

От баба так і зробила: витопила в печі, замісила яйця-ми борошно, що назмітала, спекла колобок і поклала на вікні, щоб простиг.

Бабусі в тісто треба вбити 10 яєць. Вона розбила 7 яєць. Скільки ще яєць треба покласти в тісто?

Задача № 10. (Українська народна казка "Лисичка-кума").

Проситься Лисичка в крайню хату переночувати. Пустив господар її. А Лисичка питає:

- Де ж мені свою гусочку покласти?
- А он під ослоном, – кажуть господарі.

Вночі Лисичка встала, з'їла гусочку. А вранці зчинила галас, що гусочка десь ділась. Нічого робити господарям, віддали баранця.

Маса баранця 9 кг, маса гуски – на 4 кг менша. Яка маса гуски?

- Б. – 9 кг ←
- Г. – ?, на 4 кг менше, ніж

Задача № 11. (Українська народна казка "Дідова дочка й бабина дочка").

Ото живуть усі вкупі – дідова дочка й бабина. Дуже баба не любила дідової дочки: сказано, як мачуха, – все гризе голову, та й діти між собою часто сваряться – надто бабина дочка: звичайно, як зведенята, – у них ніколи ласки нема.

Дідовій дочці 8 років, а бабина – на 2 роки старша. Скільки років бабиній дочці?

Задача № 12. (Українська народна казка "Дідова дочка й бабина дочка").

Бабиній дочці 10 років. Вона на 2 роки старша від дідової дочки. Скільки років дідовій дочці?

Задача № 13. (Є.Українець "Равлик").

Біг якомсь дорогою прудконогий Кінь. Аж бачить – повзе Равлик. Смішно стало коневі, що той пересувається так повільно, і він гучно заіржав:

– Ого-го-го! Який же ти моторний! За сто років – сотню кроків! Чи не так?

Равлику треба проповзти листочок, довжина якого 10 см. Він проповз 4 см, а потім ще 3 см. На скільки сантиметрів коротшим став його шлях?

Задача № 14. (Російська народна казка "Маша і Ведмідь").

Зайшла Маша до ведмежої хатини. Посередині кімнати стояв великий дубовий стіл. А біля нього три стільці: великий, менший і ще менший. На столі стояли три миски.

У меншу миску вміщається 1 л борщу, в середню миску – 4 л. А в найбільшу, третю – стільки, скільки в першу і другу разом. Скільки літрів борщу вміщається у третю миску? На скільки літрів менше борщу вміщається в першій мисці, ніж у другій?

- I м. – 1 л
- II м. – 4 л
- III м. – ?

Задача № 15. (Іван Франко "Фарбований Лис").

У діжі, що так несподівано стала йому в пригоді, було більше як до половини синьої, густо на олії розведеної фарби. Бачите, в тому домі жив маляр, що малював покої, паркани та садові лавки.

Власне завтра мав малювати якийсь великий шмат паркану та відразу розробив собі цілу діжу фарби та й поставив її у кути на подвір'ї, щоб мав на завтра готову. Вскопивши у цей розчин, Лис Микита в першій хвилі занурився в нього з головою та мало не задушився.

Маляр змішав 2 кг жовтої, 3 кг червоної і 4 кг зеленої фарби. Скільки вийшло фарби, у яку занурився Лис Микита?

Задача № 16. (Українська народна казка "Колосок").

От замівив Півник тісто, приніс дрова та й розпалив у печі. А як у печі нагоріло, посадив пиріжки.

Мишенята й собі діло мають: пісень співають, танцюють. Аж ось і спеклися пиріжки, повиймав їх Півник, виклав на столі.

Зліпив Півник 5 пиріжків із капустою і кілька пиріжків із сиром. На жаровню виклав 9 пиріжків. Скільки пиріжків зліпив Півник із сиром?

- Із капустою – 5 п.
- Із сиром – ?

Задача № 17. (Українська народна казка "Лисичка і Журавель").

От уже Лисичка йде до Журавля в гостину. А Журавель наварив такої-то смачної страви: узив і м'яса, й картопельки, й бурячків – усього-усього, покришив дрібненько, склав у глечичок з вузькою шийкою та й каже:

– Призволяйся, люба приятелько, не соромся!

Вкинув Журавель у глечик 6 картоплин, а бурячків – на 4 менше. Скільки бурячків вкинув Журавель у глечик?

Задача № 18. (Українська народна казка "Кривенька качечка").

Скинули їй по пір'ячку, дівчина увертлася в пір'ячко, зробилася качечкою і полетіла з табуночком. А дід і баба знов zostалися самі собі.

У табунці летіло 4 сірі качки і 3 білі. Скільки качок летіло в табунці?

Задача № 19. (Українська народна казка "Івасик-Телесик").

– Івасику! Телесику!
Приплинь, приплинь до бережка.
Дам я тобі їсти й пити.

До обіду Телесик зловив кілька рибин. А після обіду ще 4 зловив. Стало у нього 9 рибин. Скільки рибин зловив Івасик-Телесик до обіду?

Було – ?
Зловив – 4 р.
Стало – 9 р.

Задача № 20. (Українська народна казка "Івасик-Телесик").

Сидить Телесик на яворі, а змії гризуть. Аж летить табун гусей.

У першому табуні летить 11 гусей, а в другому табуні – на 2 гусенят менше. Скільки гусей летіло в другому табуні?

Задача № 21. (Українська народна казка "Іван – мужичий син").

– Чи битися, чи миритися зайшов?
– Не за тим добрий молодець зайшов, щоб миритися, а за тим, щоб битися.

Іван як ударив Змія – zarazом сім голів одрубав. Другий раз замахнувся – і останні дві зрубав. Скільки голів мав Змій?

Скласти обернену задачу.

Задача № 22. (Українська народна казка "Лисичка-кума").

Були собі Лисичка та Ведмідь. Одного разу вони зустрілися в лісі та й покумалися. Стали жити разом. Ведмідь медок носив, а Лисичка по господарству поралася.

На зиму Ведмідь заготовив 12 глечиків меду. З'їли з Лисичкою 3 глечики меду. Скільки глечиків з медом залишилось?

Задача № 23. (Українська народна казка "Лисичка-кума").

Маса бочки 2 кг, а маса меду 8 кг. Яка маса бочки з медом?

Задача № 24. (Українська народна казка "Лисичка-сестричка та Вовк-панібрат").

Увійшов Вовк у ліс та й почав:
– Рубайся, дерево, криве й криве! Рубайся, дерево, криве й криве!
Нарубав, тягне до Лисички.

Лисичка нарубала 8 колодок дров, а Вовк – на 4 колодки більше. Скільки колодок нарубав Вовк? Скільки разом колодок нарубали Лисиця і Вовк?

Задача № 25. (Українська народна казка "Кіт, Кріт, Курочка та Лисиця").

Жили собі разом Кіт, Кріт та Курочка. Кіт та Кріт ходили на заробітки, а Курочка залишилася дома. Вони як ідуть на заробітки та й наказують:

– Не виглядай, Курочко, в віконце, а то тебе Лисичка украде.

Курочка виглянула, а Лисичка її хап за голівку та й понесла у свою хатинку.

Жили у Лисички Качка і Курка. Курці потрібно на місяць 5 кг зерна, а Курці – на 2 кг менше. Скільки кілограмів зерна потрібно на місяць Курці? Скільки кілограмів зерна потрібно на місяць Качці і Курці разом?

Задача № 26. (Українська народна казка "Козак Мамарига").

Подивився козак Мамарига на роздоріжжя та й каже:

– Тут, брати мої, треба нам різнитися. Є в мене три гроші, беріть собі кожен по грошу, та хто на яку сторону хоче, то туди й ідіть. А мені яка дорога зостанеться, така й буде.

Пішов далі козак Мамарига сам один. Ходив довго. Ішов якимось великим лісом, вийшов на широку галявину.

Ішов козак Мамарига 10 днів густим лісом. Потім ще 6 днів горами. Скільки днів був у дорозі козак Мамарига?

Задача № 27. (Російська народна казка "Про сестричку Оленку і братика Іванка").

– Не пий із копитця, каже Оленка, – козенятком станеш. Не послухався Іванко, напився водички і поплигав козликом.

Оленці 11 років, а брат Іванко – на 6 років молодший. Скільки років брату?

Задача № 28. (Українська народна казка "Лисичка-сестричка та Вовк-панібрат").

Кидає та й кидає Лисичка по рибинці на шлях, усе кидає. Накидала багато та нишком і зіскочила з воза. Чумаки поїхали собі далі, а вона позбирала ту рибу, сіла та й їсть.

Коли 4 рибини Лисичка з'їла, в неї залишилося 9 рибин. Скільки рибин викинула Лисиця з воза?

Задача № 29. (Українська народна казка "Пан Коцький").

Коли це веде Лисичка свого пана Коцького. Доводить до стола, він побачив, що на столі м'яса багато, та й каже:
– Ма-у! .. ма-у!.. ма-у!..

Запекли звірі 6 курей. Дві курки пан Коцький з'їв. Скільки курей залишилося на столі?

Задача № 30. (Українська народна казка "Пан Коцький").

Звірі запекли 6 куріпок і 2 курки. Скільки всієї птиці поставили на стіл?

Задача № 31. (Українська народна казка "Солом'яний бичок").

Дід вийшов, коли то Ведмідь цілий вулик меду приніс. Дід узяв мед, та тільки ліг, аж у двері знов — дер-дер! — повен двір овець Вовк нагонив. А незабаром Лисичка принесла курей, гусей — усякої птиці.

Вовк нагнав 5 табунів овець. Лисиця пригнала кілька табунів курей і гусей. Стало 11 табунів. Скільки табунів птиці пригнала Лисиця?

Задача № 32. (Г.-Х.Андерсен "Гидке каченя").

"Полечу я до цих королівських птахів! Вони, мабуть, уб'ють мене за те, що я, такий гидкий, насмілюся наблизитись до них, — ну й нехай! Краше хай вони мене проженуть, ніж зносити щипання качок і курей, і стусани господарки та терпіти холод і голод взимку".

На річці плавало 14 лебедів. Коли кілька з них піднялося в повітря, залишилися плавати 6 лебедів. Скільки лебедів полетіло?

Задача № 33. (Українська народна казка "Їжак та Заєць").

— Ти, певно, думаєш, — мовить Їжак до Зайця, — що ти своїми довгими лапами більше докажеш.

— І певно, — відповів Заєць.

— Можемо зробити пробу, — мовить Їжак. — Ану побиймося об заклад, побачиш, чи я тебе не пережену.

Заєць спритніший від Їжака. Заєць зробив 15 кроків, а Їжак — на 7 менше. Скільки кроків зробив Їжак?

Задача № 34. (Українська народна казка "Солом'яний бичок").

— Ой, не знімай з мене, Дідусю, шкури, я тобі й гусей і курей принесу!

Лисичка принесла в подарунок 4 качки, 6 гусок і 10 індичок. На скільки більше було індичок, ніж гусок?

Задача № 35. (Українська народна казка "Солом'яний бичок").

Маса гуски, яку принесла Лисичка, 6 кг, а індика — 8 кг. Скільки кілограмів важать разом гуска й індик?

Задача № 36. (Алан Мілн "Вінні-Пух").

Вінні-Пух збирався в гості до П'ятачка. Вирішив назбирати у вуликах горщик медку на подарунок. Прийшов Вінні-Пух на пасіку. Почули бджілки, що хтось крадеться до них та й вилетіли подивитись.

З першого вулика вилетіло 9 бджіл, з другого — 3 бджоли, з третього — 4 бджоли. Скільки бджіл вилетіло з першого й другого вуликів? Скільки бджіл вилетіло з трьох вуликів?

Задача № 37. (О.Толстой "Золотий ключик або пригоди Буратіно").

Карабас Барабас пробурчав:

— Кого це принесло в таку собачу погоду?

— Це я — Дуремар, — відповіли за вікном, — продавець лікувальних п'явок. Дозвольте мені обсохнути біля вогню.

Дуремар зловив 12 п'явок. За день продав 8 п'явок. Скільки п'явок у нього залишилось?

Задача № 38. (О.Толстой "Золотий ключик або пригоди Буратіно").

Дуремар спіймав 15 чорних п'явок і 8 коричневих п'явок. На скільки більше він спіймав чорних п'явок, ніж коричневих?

Задача № 39. (В.Гаршин "Жаба-мандрівниця").

— Я придумала! Я знайшла! — сказала Жаба. Нехай дві із вас візьмуть у свої дзьоби гілочку, а я причеплюсь за неї посередині. Ви будете летіти, а я їхати. Треба тільки, щоб ви не кричали, а я не квакала, і все буде прекрасно.

Знайшли хорошу міцну гілочку, дві гуски взяли її у дзьоби. Жаба причепилась ротом посередині, і весь табун піднявся в повітря.

Гуси летіли парами. Всього було 9 пар. Скільки гусей летіло в табуні?

Задача № 40. (В.Гаршин "Жаба-мандрівниця").

Кілька гусей паслось на березі річки. 6 з них піднялось у повітря. Четверо залишилось пастись. Скільки гусей паслось на березі спочатку?

Скласти обернену задачу.

Задача № 41. (М.Котляревський "Дідова дочка і бабина дочка").

Чи довго чи ні їхала Галя, тільки приїхала додому. Здивувались батько й мачуха, як побачили її: думали, що її вже давно й живої нема! Як же побачила мачуха цілий віз добра, та як розказала їй Галя, яким чином здобула вона оте все, — в одну мить найшла мачуха чорне руно і випхала свою Горпину з хати, наказавши їй, що як не зробить його білим, то щоб і додому не верталась.

Натрусила грушка Галі 16 золотих грушок, а яблунька — на 9 золотих яблучок менше. Скільки золотих яблучок натрусила яблунька?

Задача № 42. (А.Ліндгрєн "Про Карлсона, що живе на даху").

— Чи всі ви знаєте веселого, красивого чоловічка, який уміє літати і любить варення? Хто це?

— А ще Карлсон дуже любить їсти із варенням ватрушки.

Розв'яжіть таку задачу.

На двох тарілках лежало 12 ватрушок. На першій тарілці — 5 ватрушок. Скільки ватрушок на другій тарілці? На скільки більше ватрушок на другій тарілці, ніж на першій?

I т. — 5 ватрушок
 II т. — ?
 } 12 ватрушок ?